

PRIMERES DADES DE CRIA D'AGRÓ ROIG *Ardea purpurea* A MENORCA

Xavier MÈNDEZ¹ i Joan FLORIT²

RESUM.- *Primeres dades de cria d'agró roig* *Ardea purpurea* a Menorca. Es descriuen les primeres dades de reproducció documentades de l'agró roig *Ardea purpurea* a l'illa de Menorca, en concret, al prat de Son Saura del Nord (es Mercadal). Durant els anys 2011, 2012, 2013 i 2014 s'observa la presència d'exemplars adults durant tota l'època de cria amb un comportament característic d'individus en plena cria. Tots els anys es detecta la presència de joves volanders matussers a principis del mes de juliol. L'any 2014, es detecta un niu de forma auditiva, localitzant el reclam dels pollets cada cop que un adult arriba al niu.

Paraules clau: agró roig, *Ardea purpurea*, el Prat de Son Saura del Nord, Menorca, cria, joves volanders.

SUMMARY.- *The first breeding records of Purple Heron* *Ardea purpurea* in Menorca. The first breeding records of Purple heron *Ardea purpurea* on the island of Menorca at Prat de Son Saura del Nord (Es Mercadal) are described. During 2011, 2012, 2013 and 2014, adults are observed portraying characteristic breeding behaviour throughout the nesting season. Fledged juveniles were seen from the beginning of July on each of the years. During 2014 a nest is detected by the sound of nestlings begging for food from the adults.

Key words: Purple heron, *Ardea purpurea*, Prat de Son Saura del Nord, Menorca, brood, juveniles.

¹ C/ Gràcia 193 1ªA. 07702 Maó (Balears). xabiermendez@hotmail.com

² C/ Malbúger 24 07712 Llumeçanes, Maó (Balears). miloca68@hotmail.es

L'agró roig *Ardea purpurea* es distribueix pel paleàrtic occidental, del nord d'Àfrica, fins l'est de Kazajstan i Iran, Àfrica subsahariana, excepte la part occidental, i les illes de Cap Verd. A Europa s'estén pels països mediterranis i el centre del continent, essent principalment estival, posat que la major part de la població passa l'hivern a l'Àfrica occidental, entre el sud del Sàhara i el nord de l'equador (CRAMP & SIMMONS, 1977).

A Espanya, el 70 % de la població reproductora la trobem a les zones humides atlàntiques d'Andalusia. També cria a les conques dels rius

Ebre, Teix, Guadiana, Guadalquivir i Duero, i de forma més escassa a Cantàbria i Galícia (GARRIDO *et al.*, 2012). Al cens d'agróns reproductors de l'any 2011 a l'estat espanyol, es van detectar 5.379 parelles, mostrant aquests resultats una forta recuperació en front al descens del segle XX (GARRIDO *et al.*, 2012). A Europa es calcula una població d'entre 50.000 i 100.000 parelles, la major part concentrada a Rússia. La tendència al vell continent sembla ser cap a una disminució (BIRDLIFE INTERNATIONAL/EBCC, 2000).

A Balears, cria a l'illa de Mallorca, amb una única població nidificant al

Foto 1. Joves de l'any d'agró roig *Ardea purpurea*, al prat de Son Saura del Nord, 12 de juliol del 2011. Foto: Xavi Méndez.

Photo 1. Purple Heron juveniles Ardea purpurea at Prat de Son Saura del Nord on the 12th of July 2011. Photo: Xavi Méndez.

Parc Natural de s'Albufera sotmesa a fluctuacions importants que van des de les 120 fins a les 60 parelles (SEBASTIÀ, 2010).

A Menorca fins a les hores, sempre se l'havia considerat com una espècie migrant (PONSETI, 1911; MUNN, 1924 i 1931; MOLL, 1957; MUNTANER i CONGOST, 1979; MUNTANER *et al.*, 1984; ESCANDELL *et al.*, 1994; RAMOS, 1994), i tot i que alguns comptadíssims exemplars es podien veure durant l'estiu a l'illa, no hi ha cap informació que indiqui que hagi criat amb anterioritat (MUNTANER i CONGOST, 1979; RAMOS, 1994).

L'agró roig habita normalment àrees inundades d'aigua dolça i de poca fondària. A l'època de cria es converteix

en una espècie colonial. Els principals llocs per reproduir-se són els aiguamolls amb força vegetació de certa alçada i grans extensions de canyissar, material que utilitza per construir-hi els nius. També cria de forma excepcional a arbres (VOISIN, 1991).

OBSERVACIONS

Durant els anys 2011, 2012, 2013 i 2014 s'ha fet un seguiment al prat de Son Saura del Nord per detectar la possible cria de l'agró roig. El prat de Son Saura del Nord, també conegut com a albufera des Mercadal o des Comte, és una maresma litoral d'aigua dolça d'unes 40 ha. situada als peus de la Mola

Any	Data	Observacions
2011	12 juliol	18 exemplars. 9 d'ells joves de l'any
2012	17 juny	5 adults
	7 juliol	2 joves de l'any
2013	14 juliol	7 joves de l'any
	12 juny	6 adults
	27 juny	5 adults
	6 juliol	3 adults
	17 juliol	1 jove de l'any i 5 adults
	29 juliol	4 joves de l'any i 3 adults
2014	7 juny	5 individus adults
	22 juny	3 individus adults
	8 juliol	3 individus adults
	20 juliol	10 adults. Crits de joves als nius detectats
	1 agost	2 joves de l'any

Taula 1. Observacions d'agró roig *Ardea purpurea* durant l'època de cria al prat de Son Saura del Nord, Menorca.

Table 1. Observations of Purple Heron *Ardea purpurea* during the breeding season at Son Saura del Nord, Menorca.

de Fornells, dins el municipi des Mercadal. La vegetació predominant és el canyís *Phragmites australis* i els joncs *Juncus sp.*, tot i que també podem trobar algunes zones de tamarigar *Tamarix sp.* i bova *Typha angustifolia*. A la llacuna crien abundantment la granota *Hyla meridionalis* i un bon nombre d'insectes, i al 2009 es va detectar també la presència d'una important població de carpins *Carassius carassis*, espècies que formen part de la dieta de l'agró roig (GONZÁLEZ-MARTÍN, 1995). Un lloc que presenta tots els requeriments ecològics per a la cria de l'espècie (VOISIN, 1991).

Tot va començar l'any 2011, quan la presència reiterada d'adults a la llacuna al llarg de tota l'època de cria ens va fer pensar que l'espècie podria estar criant. Les sospites es van disparar el 12 de juliol d'aquell any, quan vam observar un grup de 18 exemplars posats damunt un grup de tamarells, dels quals la meitat corresponien a joves de l'any (Foto 1). Tenint en compte que a

la zona de cria més propera, a l'albufera de Mallorca, els primers joves es veuen dins la primera quinzena de juliol (SEBASTIÀ, 2010), tot ens va fer pensar que aquells joves havien nascut aquí.

L'any 2012 vam realitzar visites a la llacuna cada 10 dies des de principis d'abril fins a mitjans d'agost, quan la llacuna es va eixugar. Les observacions durant aquest període van ser constants, tot i que suposem que molts dels individus observats durant els mesos d'abril i maig corresponien a exemplars en pas (12 exemplars el 18 de maig). Vam poder comprovar la presència d'adults a la llacuna durant totes les visites efectuades als mesos de maig, juny, juliol i agost. El 17 de juny es van observar 5 adults a l'hora repartits per la zona d'aigües obertes. Durant aquest mes, el seu comportament era sempre el mateix. Acostumaven a alimentar-se durant un temps a les zones menys fondes de petits peixos o als marges de la llacuna de petites granotes *Hyla meri-*

Foto 2. Jove de l'any d'agró roig *Ardea purpurea* sobrevolat per un adult, al prat de Son Saura del Nord, 14 de juliol del 2012. Foto: Joan Florit.

Photo 2. Purple Heron juvenile *Ardea purpurea* with an adult (overflying) at Prat de Son Saura del Nord on the 14th of July 2012. Photo: Joan Florit.

dionalis. Després, anaven sempre cap als mateixos punts entre el canyissar i la bova. Finalment com a l'any anterior, a principis de juliol vam començar a observar juvenils enfilats a les boves o damunt les pedres, realitzant moviment i vols molt matussers. La primera cita juvenil es va produir el 7 de juliol. El 14 del mateix mes es van poder observar 7 juvenils a l'hora barrejats amb un nombre similar d'adults repartits per tota la llacuna (Foto 2).

L'any 2013 l'esforç va ser similar al de l'any anterior, amb els mateixos resultats: presència d'individus adults des de l'abril fins a l'agost, amb un augment de l'activitat d'aquests durant el mes de juny, i l'aparició dels juvenils a partir de la segona setmana de juliol. El mateix va succeir l'any 2014, amb la diferència que un niu el van situar un poc més a prop del nostre punt d'obser-

vació, i amb cada anada i vinguda d'adults podíem escoltar la cridòria dels pollets. Aquest any els primers joves van ser vistos l'1 d'agost (Taula 1).

Tot i que en cap moment vam poder observar els nius, tot ens fa pensar que l'agró roig es reproduceix a Son Saura del Nord des de com a mínim l'any 2011. La presència d'adults al llarg de tot el període de cria, el seu comportament, les anades i vingudes a un mateix punt, la cridòria que es produeix en aquell punt amb l'arribada dels adults durant la segona quinzena de juny i principis de juliol o la presència de joves volanders molt matussers a partir de principis de juliol són evidències suficients per considerar segura la cria de l'espècie.

Pel nombre d'adults observats durant els quatre anys, així com pels punts més freqüentats pels adults en les seves anades i vingudes, creiem que el

nombre de parelles es d'un mínim de dos i un màxim de quatre.

Per aquests motius es suggereix caviar l'estatus de l'espècie a Menorca, passant de l'actual "Estival rar no reproductor" a "Estival rar reproductor des del 2011".

BIBLIOGRAFIA

- BIRDLIFE INTERNATIONAL/EBCC 2000. *Threatened birds of the world*. Barcelona: Lynx Edicions.
- CRAMP, S. i SIMMONS, K.E.L. (eds.) 1977. *Handbook of the Birds of Europe, the Middle East, and North Africa: the Birds of Western Palearctic. Vol. I. Ostrich to Ducks*. Oxford: Oxford University Press.
- ESCANDELL, R., CATCHOT, S. i TORRENTS, F. 1994. *Aus de Menorca*. GOB. Menorca.
- GARRIDO, J. R., MOLINA, B. & DEL MORAL, J. C. (Eds.) 2012. *Las garzas en España, población reproductora e invernante en 2010-2011 y método de censo*. SEO/Birdlife. Madrid.
- GONZÁLEZ-MARTÍN, M. 1995. Reproducció de la Garza Imperial (*Ardea purpurea*) en el Delta del Ebro. Barcelona: Universitat de Barcelona. Tesi doctoral.
- MOLL, J. C. 1957. *Las aves de Menorca*. Estudio Gral. Luliano. Serie científica núm. 2. Palma de Mallorca.
- MUNN, P. W. 1924. Notes on the Birds of Minorca. *The Ibis*, 1924: 446-467.
- MUNN, P. W. 1931. The Birds of the Balearic Islands. *Novitates Zool.*, 37: 53-132.
- MUNTANER, J. i CONGOST, J. 1979. *Avifauna de Menorca*. Treballs del Museu de Zoologia. Ajuntament de Barcelona
- MUNTANER, J., ESCANDELL, A., RAMOS, E. i ORFILA, G. 1984. Adición y revisión faunística de las especies de la publicación "Avifauna Menorquina". Treballs del Museu de Zoologia. Barcelona.
- PONSETI, M. H. 1911. Catálogo de las aves observadas en la isla de Menorca. Mahón
- RAMOS, E. 1994. *Els aucells de Menorca*. Editorial Moll. Mallorca.
- SEBASTIÀ, C. 2010. *Agró roig Ardea purpurea a: Atlas dels ocells nidificants de Mallorca i Cabrera, 2003-2007*. GOB. Palma.
- VOISIN, C. 1991. *The herons of Europe*. London: T. & A.D. Poyser.

(Rebut: 30.03.2015; Acceptat: 4.05.2015)